

Riigieelarve seaduse ja riigieelarve seaduse muutmise seaduse muutmise seadus

§ 1. Riigieelarve seaduse muutmine

Riigieelarve seaduses tehakse järgmised muudatused:

1) paragrahvi 3 lõiget 2 täiendatakse teise lausega järgmises sõnastuses:

„Õigusakti, mille kehtestamise õigus või kohustus käesoleva seaduse kohaselt on ministril, kehtestab põhiseadusliku institutsiooni juht tema institutsioonile omase aktiga, arvestades põhiseaduslikule institutsioonile ette nähtud erisusi ja kui seaduses ei ole sätestatud teisiti.“;

2) paragrahvi 4 lõige 2 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(2) Kui Vabariigi Valitsus ei arvesta eelarvenõukogu arvamusega, vormistatakse selle kohta Vabariigi Valitsuse otsus hiljemalt kahe kuu jooksul arvates arvamuse esitamisest. Otsuse põhjendus avalikustatakse Rahandusministeeriumi veebilehel.“;

3) paragrahvi 4 lõiget 3 täiendatakse teise lausega järgmises sõnastuses:

„Põhjendus avalikustatakse Rahandusministeeriumi veebilehel.“;

4) paragrahvi 4 täiendatakse lõigetega 4 ja 5 järgmises sõnastuses:

„(4) Eelarvenõukogu avalikustab oma arvamused eelarvenõukogu veebilehel. Eelarvenõukogul on õigus avaldada oma hinnangute ja arvamuste koostamise aluseks olevad meetodikad ja andmed ning esitleda neid arvamusi Riigikogu rahanduskomisjonile selle taotlusel.

(5) Eelarvenõukogu tegevust hindab Eesti Panga nõukogu nimetatud sõltumatu väline hindaja vähemalt kord nelja aasta jooksul või Riigikogu rahanduskomisjoni taotlusel. Hinnang esitatakse Eesti Panga nõukogule, seda tutvustatakse rahandusministrile ja Riigikogu rahanduskomisjonile ning avalikustatakse eelarvenõukogu veebilehel.“;

5) paragrahvi 4¹ tekst muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„Rahandusministeeriumil on õigus saada ministeeriumidelt ja teistelt valitsussektorisse kuuluvatelt üksustelt vajalikke andmeid eelarvestrateegia, riigieelarve eelnõu, riigi rahandusprognooside ning riikliku keskpika eelarve- ja struktuurikava (edaspidi *eelarve- ja struktuurikava*) ja selle iga-aastase eduaruande koostamiseks ning riigieelarve kasutamise ja täitmise jälgimiseks.“;

6) seaduse 2. peatüki pealkiri muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

**„2. peatükk
Riigi eelarveraamistik“;**

7) paragrahvi 5 pealkiri muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„§ 5. Eelarvepositsioon, netokulud ja eelarvepoliitiline eesmärk“;

8) paragrahvi 5 täiendatakse lõikega 2¹ järgmises sõnastuses:

„(2¹) Valitsussektori netokulud on valitsussektori kulud, millest on maha arvatud intressikulud, kaalutlusõigusel põhinevad tulumeetmed, Euroopa Liidu programmidega seotud kulud, mis kaetakse täielikult Euroopa Liidu vahenditest saadava tuluga, riikide kulud Euroopa Liidu

rahastatavate programmide kaasrahastamiseks, töötuskindlustushüvitiste kulude tsüklilised elemendid ning ühekordsed ja muud ajutised meetmed.“;

9) paragrahvi 5 lõige 3 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(3) Valitsussektori eelarvepoliitiline eesmärk määratakse käesolevas seaduses sätestatu ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2024/1263 majanduspoliitika tulemusliku koordineerimise ja mitmepoolse eelarvejärelevalve kohta ning millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 1466/97 (ELT L, 2024/1263, 30.04.2024) alusel.“;

10) paragrahvi 5 täiendatakse lõikega 4 järgmises sõnastuses:

„(4) Euroopa Liidu eelarveraamistik käesoleva seaduse tähenduses on Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklidel 121, 126 ja 136 ja selle lepingu lisaprotokollil nr 12 ning nende alusel kehtestatud Euroopa Liidu õigusaktidel, sealhulgas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusel (EL) 2024/1263 ning nõukogu määrusel (EÜ) nr 1467/97 ülemäärase eelarvepuudujäägi menetluse rakendamise kiirendamise ja selgitamise kohta (EÜT L 209, 02.08.1997, lk 6–11) põhinev liikmesriikide eelarvepoliitika koordineerimise süsteem ja põhimõtted ning nimetatud lepingu alusel kehtestatud asjakohased õigusaktid.“;

11) seadust täiendatakse §-ga 5¹ järgmises sõnastuses:

„§ 5¹. Eelarvepoliitika piirmäärad

(1) Riigieelarve ja eelarvestrateegia tuleb koostada nii, et valitsussektori eelarvepositsioon ja võlakoormus on käesoleva seaduse §-s 15 nimetatud riigi makromajandus- ja rahanduspronoosi arvestades kooskõlas Euroopa Liidu toimimise lepingu lisaprotokolliga nr 12 ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2024/1263 nõuetega, ning nii, et valitsussektori iga-aastane netokulude kasv on kooskõlas käesoleva seaduse § 20¹ alusel koostatud kehtiva riikliku eelarve- ja struktuurikavaga.

(2) Riigieelarve ja eelarvestrateegia koostatakse nii, et valitsussektori struktuurne puudujääk ei ületa üht protsenti sisemajanduse koguproduktist jooksevhindades ühelgi aastal, arvestades käesoleva seaduse § 15 alusel koostatud riigi makromajandus- ja rahanduspronoosi.

(3) Kui riigivõla suhe sisemajanduse koguprodukti on alla 30 protsendi ja riigi rahanduse pikaajalise jätkusuutlikkusega seotud riskid on väikesed, võib käesoleva paragrahvi lõikes 2 nimetatud struktuurne puudujääk ulatuda kuni 1,5 protsendini sisemajanduse koguproduktist jooksevhindades.“;

12) paragrahvi 6 pealkiri muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„§ 6. Eelarvepositsiooni reeglid keskvalitsuse juriidilisele isikule“;

13) paragrahvi 6 lõiked 1 ja 1¹ tunnistatakse kehtetuks;

14) paragrahvi 7 lõiked 1 ja 2 muudetakse ning sõnastatakse järgmiselt:

„(1) Kui käesoleva seaduse § 15 alusel koostatud riigi makromajandus- ja rahanduspronoosi kohaselt ületab valitsussektori eelarvepositsioon eelarveaastal või sellele järgneval neljal aastal taseme, mis on lubatud kooskõlas käesoleva seaduse §-s 5¹ sätestatud piirmääradega, esitab valdkonna eest vastutav minister Vabariigi Valitsusele ettepanekud valitsussektori eelarvepositsiooni parandamiseks.

(2) Juhul kui käesoleva seaduse § 15 alusel koostatud riigi makromajandus- ja rahanduspronoosi kohaselt ületab valitsussektori eelarvepositsioon käesoleva seaduse §-s 5¹

sätetatud piirmäärasid, peab Vabariigi Valitsus rakendama riigieelarve ja eelarvestrateegia koostamise korral meetmeid eelarvepositsiooni parandamiseks.“;

15) paragrahvi 7 täiendatakse lõikega 2¹ järgmises sõnastuses:

„(2¹) Juhul kui käesoleva paragrahvi lõigetes 1 ja 2 sätestatud meetmetest ei piisa Euroopa Liidu eelarveraamistiku nõuete täitmiseks, rakendab Vabariigi Valitsus eelarvepositsiooni parandavaid lisameetmeid mahus, mis viib riigieelarve ja eelarvestrateegia nende nõuetega vastavusse.“;

16) paragrahvi 7 lõige 3 tunnistatakse kehtetuks;

17) paragrahvi 9 tekst loetakse lõikeks 1 ning tekst muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(1) Juhul kui kehtib Euroopa Liidu üldine või riigipõhine vabastusklausel Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2024/1263 kohaselt, võib edasi lükata käesoleva seaduse § 7 lõigetes 2 ja 2¹ sätestatud meetmete rakendamist, juhindudes Euroopa Liidu nõukogu asjakohase otsuse tingimustest ja käesolevas paragrahvis sätestatust. Vabastusklauslit võib rakendada üksnes tingimusel, et see ei ohusta riigi rahanduse jätkusuutlikkust keskpikas perspektiivis.“;

18) paragrahvi 9 täiendatakse lõigetega 2–4 järgmises sõnastuses:

„(2) Euroopa Liidu üldise vabastusklausli rakendamiseks tuleb analüüsida majandussurutise olemasolu ja tõsidust Eestis vabastusklausli rakendamise aastal või sellele järgneval aastal. Vabastusklauslit tohib rakendada üksnes juhul, kui majandussurutis esineb ka Eestis ja see on tõsine.

(3) Majandussurutis loetakse olemasolevaks ja tõsiseks, kui käesoleva seaduse § 15 lõikes 1 nimetatud makromajandusprognoosi kohaselt on reaalse sisemajanduse koguprodukti aastakasv negatiivne või reaalne sisemajanduse koguprodukt on rohkem kui kolm protsenti madalam potentsiaalsest reaalsest sisemajanduse koguproduktist. Analüüsi ja ettepaneku vabastusklausli kohaldamiseks koos riigi rahanduse jätkusuutlikkuse analüüsiga keskpikas perspektiivis esitab valdkonna eest vastutav minister Vabariigi Valitsusele.

(4) Riikliku vabastusklausli või selle pikendamise taotlemise otsustab Vabariigi Valitsus valdkonna eest vastutava ministri ettepanekul, juhindudes Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2024/1263 nõuetest. Juhul kui riiklikku vabastusklauslit taotletakse majandussurutise tõttu, tuleb enne analüüsida majandussurutise olemasolu ja tõsidust Eestis vabastusklausli taotlemise aastal või sellele järgneval aastal. Kui riiklikku vabastusklauslit taotletakse või pikendatakse mõnel muul põhjusel, esitab valdkonna eest vastutav minister Vabariigi Valitsusele põhjendused riikliku vabastusklausli taotlemise või pikendamise vajaduse kohta.“;

19) paragrahvi 12 lõiget 1 täiendatakse kolmanda lausega järgmises sõnastuses:

„Kui pärast andmete esitamist tehtud Riigikogu või Vabariigi Valitsuse otsused mõjutavad finantsplaani andmeid, tuleb keskvalitsuse juriidilise isiku nõukogul kinnitada uus finantsplan ja eelarve ning esitada finantsplan asutajaõigusi teostava või osalust valitseva ministeeriumi vahendusel Rahandusministeeriumile hiljemalt kuu aja jooksul arvates selle kinnitamisest.“;

20) paragrahvi 14 tekst loetakse lõikeks 1 ning tekst muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(1) Eelarvenõukogu annab arvamuse:

1) eelarvestrateegias esitatud valitsussektori eelarvepoliitiliste eesmärkide kohta enne eelarvestrateegia kinnitamist;

- 2) eelarve- ja struktuurikava eduaruandes kajastatud möödunud aasta kulukasvu vastavuse kohta netokulude trajektoorige ja võimalike kõrvalekalde põhjuste kohta rahandusministri taotlusel enne selle esitamist Euroopa Komisjonile;
- 3) riigisisese eelarvepoliitilise eesmärgi täitmise kohta möödunud eelarveaastal hiljemalt 30 päeva enne eelarvestrateegia kinnitamist;
- 4) riikliku keskpika perioodi eelarve- ja struktuurikavas esitatud netokulude kasvu vastavuse kohta Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2024/1263 nõuetele enne kava kinnitamist.“;

21) paragrahvi 14 täiendatakse lõikega 2 järgmises sõnastuses:

„(2) Arvamus koostatakse lähtudes käesolevas peatükis sätestatud nõuetest, sealhulgas Euroopa Liidu toimimise lepingu lisaprotokoll nr 12 ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2024/1263 nõuetest, samuti eelarvepositsiooni korrigeerimise vajadusest.“;

22) seaduse 2. peatükki täiendatakse §-ga 14¹ järgmises sõnastuses:

„§ 14¹. Riigi eelarveraamistiku toimimise hindamine

Eelarvenõukogu hindab käesolevas peatükis kirjeldatud riigi eelarveraamistiku toimimist vähemalt kord iga nelja aasta järel või Riigikogu rahanduskomisjoni ettepaneku korral.“;

23) seaduse 3. peatüki pealkiri muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

**„3. peatükk
Riigieelarve lähtealused“;**

24) paragrahvi 15 lõike 2 teine lause muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„Rahandusprognoos on eelarve- ja struktuurikava ja selle eduaruande, eelarvestrateegia ning riigieelarve eelnõu aluseks.“;

25) paragrahvi 16 lõike 4 teine lause tunnistatakse kehtetuks;

26) seaduse 3. peatüki 1. jagu täiendatakse §-ga 18¹ järgmises sõnastuses:

„§ 18¹. Makromajandus- ja rahandusprognoosi järelhindamine

(1) Eelarvenõukogu hindab regulaarselt, kuid mitte harvem kui üks kord kolme aasta jooksul makromajandus- ja rahandusprognoosi tõepärasust, lähtudes objektiivsetest kriteeriumidest, et välja selgitada võimalike süsteemsete kõrvalekallete olemasolu. Eelarvenõukogu avalikustab hinnangu ning Rahandusministeerium võtab tulemused arvesse tulevaste makromajandus- ja rahandusprognooside koostamise korral.

(2) Rahandusministeerium esitab vajaduse korral ülevaate vajalike meetmete kohta süsteemsete kõrvalekallete likvideerimiseks makromajandus- ja rahandusprognoosis.“;

27) seaduse 3. peatükki täiendatakse 2¹. jaoga järgmises sõnastuses:

**„2¹. jagu
Eelarvelise järelevalve dokumendid**

§ 20¹. Eelarve- ja struktuurikava

(1) Käesoleva seaduse §-dele 5 ja 5¹ vastavad keskpika perioodi eelarve-eesmärgid kinnitatakse Vabariigi Valitsuse Euroopa Liidu nõukogule ja Euroopa Komisjonile esitatavas eelarve- ja struktuurikavas. Kava avalikustatakse Rahandusministeeriumi veebilehel.

(2) Eelarve- ja struktuurikava koostatakse vähemalt kord nelja aasta jooksul, järgides Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2024/1263 nõudeid ning käesoleva seaduse §-s 5¹ sätestatud eelarvepoliitika piirmäärasid.

(3) Juhul kui eelarve- ja struktuurikava viimane kehtivusaasta langeb kokku Riigikogu korraliste valimiste aastaga, esitab valdkonna eest vastutav minister Vabariigi Valitsusele eelarve- ja struktuurikava eelarve-eesmärgid kinnitamiseks hiljemalt neli kuud enne järgmise eelarveaasta algust ning Vabariigi Valitsus kinnitab selle kava hiljemalt kaks kuud enne järgmise eelarveaasta algust.

(4) Eelarvenõukogu annab hinnangu eelarve- ja struktuurikava netokulude kasvu aluseks oleva makromajandusprognoosi ja selle makromajanduslike eelduste kohta enne kava esitamist Euroopa Komisjonile. Hinnanguga arvestamata jätmist peab Rahandusministeerium põhjendama. Põhjendus avalikustatakse Rahandusministeeriumi veebilehel.

§ 20². Eelarve- ja struktuurikava eduaruanne

Eelarve- ja struktuurikava täitmist kirjeldatakse vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2024/1263 nõuetele igal aastal koostatavas eduaruandes. Eduaruanne avaldatakse Rahandusministeeriumi veebilehel.

§ 20³. Fiskaalriskide raport

Rahandusministeerium koostab riigi eelarveraamistiku osana regulaarselt fiskaalriskide raporti, et hinnata riske, mis võivad ohustada riigi rahanduse jätkusuutlikkust ning kaasavat ja kestlikku kasvu keskpikas ja pikaajalises perspektiivis. Riskide hindamisel võetakse võimaluse korral arvesse hinnanguid kliimamuutustega kaasneva võivate makrofiskaalriskide ja nendega seotud jaotuslike mõjude kohta, samuti hinnatakse hädaolukorra või muu sarnase olukorra riski ja kaudsete kohustustega kaasnevaid riske.“;

28) paragrahvi 25¹ lõike 3 punkt 4 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„4) kirjeldust, milliste poliitikamuudatuste, sealhulgas reformide ja investeringute abil, millel on mõju riigi rahandusele ning kestlikule ja kaasavale kasvule, jõutakse punktis 1 nimetatud prognoosidest, mis põhinevad eeldusel, et poliitikat ei muudeta, riigi eelarvepoliitiliste eesmärkideni ja seda valitsussektori suuremate tulu- ja kuluartiklite kaupa;“;

29) paragrahvi 26 lõige 5¹ muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(5¹) Riigieelarves liigendatakse ministeeriumi valitsemisala kulud administratiivselt riigiasutuste või nende gruppide kaupa. Ministeeriumi valitsemisala programmi tegevuse ja põhiseadusliku institutsiooni kulud liigendatakse majandusliku sisu põhjal tööjõu- ja majandamiskuludeks, sotsiaaltoetusteks, muudeks toetusteks ning muudeks kuludeks, eristades riigivõla intressikulu, edasiantava maksu kulud ja alates ühest miljonist eurost seadusest tulenevad arvestuslikud kulud.“;

30) paragrahvi 26 lõige 5² tunnistatakse kehtetuks;

31) paragrahvi 26 lõikest 8 jäetakse välja tekstiosa „, 5²“;

32) paragrahvi 31 lõige 2 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(2) Minister liigendab riigieelarves märgitud ministeeriumi valitsemisala vahendid administratiivselt ja majandusliku sisu järgi valitsemisala eelarves vähemalt

eelarveklassifikaatori kohaselt kehtestatud kohustuslikus planeerimisdetailsuses ja lähtudes käesoleva paragrahvi lõike 1 alusel kehtestatud Vabariigi Valitsuse liigendusest.“;

33) paragrahvi 46 lõike 2 sissejuhatav lauseosa muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„Kohaliku omavalitsuse üksuste ning üleriigilise kohaliku omavalitsuse üksuste liidu ja Vabariigi Valitsuse esindajad peavad enne eelarvestrateegia ja riigieelarve eelnõu koostamist läbirääkimisi eesmärgiga kokku leppida järgmistes küsimustes:“;

34) paragrahvi 46 lõike 2 punkt 2 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„2) käesoleva paragrahvi lõike 1 punktides 1 ja 2 nimetatud toetuste jaotamise alused, kasutamise tingimused, suuruse kujunemise põhimõtted ning suurused eelarvestrateegia perioodiks ja eelarveaastaks;“;

35) paragrahvi 46 lõike 2 punkt 5 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„5) finantsdistsipliini tagamise meetmed ja vajaduse korral kohaliku omavalitsuse üksuste konsolideeritud eelarvepositsiooni parandamise meetmed.“;

36) paragrahvi 46 lõike 2 punkt 6 tunnistatakse kehtetuks;

37) paragrahvi 46 täiendatakse lõigetega 6 ja 7 järgmises sõnastuses:

„(6) Kui Riigikogu või Vabariigi Valitsus kehtestab pärast kohaliku omavalitsuse üksuse eelarveaasta algust õigusakti, mille alusel vähenevad kohaliku omavalitsuse üksuse eelarve sissetulekud või suurenevad väljaminekud jooksva eelarveaastal, hüvitab riik õigusakti kehtestamisega kaasnevad rahalised lisamõjud eelarvele samas ulatuses või vähendab kohaliku omavalitsuse üksusele pandud kohustusi proportsionaalselt. Hüvitist ei maksta, kui õigusakti kehtestamise tulemusena vähenevad kohaliku omavalitsuse üksuse eelarve sissetulekud või suurenevad väljaminekud vähem kui 1000 euro ulatuses.

(7) Käesoleva paragrahvi lõikes 6 nimetatud õigusakti kehtestamisega kaasnevaid lisakulusid ei hüvitata, kui Vabariigi Valitsuse õigusakt on kehtestatud kahe või mitme kohaliku omavalitsuse üksuse kokkuleppe alusel või kui kulusid ei hüvitata üleriigilise kohaliku omavalitsuse üksuste liidu ja Vabariigi Valitsuse esindajate vahelise kokkuleppe alusel.“;

38) paragrahvi 47 lõike 1 teine lause muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„Tasandusfondi suurus ja jaotamise põhimõtted määratakse riigieelarve või muu seadusega.“;

39) paragrahvi 48 lõiked 2–4 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(2) Toetusfond on kohaliku omavalitsuse üksustele seaduses määratud sihtotstarbel ja tingimustel kasutamiseks antav toetus, mida jaotatakse ainult arvnäitajate alusel.

(3) Toetusfondi jaotamise aluseks olevad arvnäitajad sätestatakse seadusega.

(4) Toetusfondi jaotamise ja kasutamise tingimused ning korra kehtestab Vabariigi Valitsus määrusega.“;

40) paragrahvi 48 lõige 5 tunnistatakse kehtetuks;

41) paragrahvi 49 lõige 2 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(2) Kui Vabariigi Valitsus ei ole eelarveaasta alguseks kehtestanud käesoleva seaduse § 47 lõikes 3 ja § 48 lõikes 6 nimetatud jaotust, makstakse kohaliku omavalitsuse üksustele kuni selle jaotuse kehtestamiseni igal kuul kuni üks kaheteistkümnendik eelmisel eelarveaastal Vabariigi Valitsuse kinnitatud jaotuse alusel samaks otstarbeks eraldatud summast, arvestades

riigieelarves jooksvaks eelarveaastaks kavandatud summaga või riigieelarve eelnõus kavandatud summaga, kui jooksva aasta riigieelarve on vastu võtmata.“;

42) paragrahvi 50 lõige 1 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(1) Minister annab riigieelarvega ministeeriumi valitsemisalale ettenähtud vahenditest kohaliku omavalitsuse üksusele ja tema valitseva mõju all olevale üksusele sihtotstarbelist juhtumipõhist toetust investeringuteks või tegevuskuludeks.“;

43) paragrahvi 50 lõige 2 tunnistatakse kehtetuks;

44) paragrahvi 50 täiendatakse lõikega 2¹ järgmises sõnastuses:

„(2¹) Minister võib kehtestada määrusega tingimused ja korra toetuse andmiseks tegevuskuludeks juhtumipõhiselt, milles sätestatakse vähemalt toetuse andmise eesmärk ja jaotamise põhimõtted.“;

45) paragrahvi 50 lõiked 3 ja 4 muudetakse ning sõnastatakse järgmiselt:

„(3) Minister võib kehtestada määrusega tingimused ja korra investeringutoetuse andmiseks juhtumipõhiselt, milles sätestatakse vähemalt:

- 1) toetuse andmise eesmärk;
- 2) toetatavad tegevused;
- 3) toetuse jaotamise või taotlemise põhimõtted;
- 4) taotluse esitamise korral selle hindamise põhimõtted;
- 5) toetuse väljamaksete tegemise kord.

(4) Riigieelarvest antakse kohaliku omavalitsuse üksusele ja tema valitseva mõju all olevale üksusele juhtumipõhist investeringutoetust järgmistel tingimustel:

- 1) toetatava investeringuga panustatakse üldjuhul kohaliku omavalitsuse üksuse arengukava valdkondliku eesmärgi täitmise;
- 2) kohaliku omavalitsuse üksuse arengukava ja eelarvestrateegia peavad sisaldama vähemalt seaduses määratud perioodi;
- 3) omafinantseeringusse panustamise korral peab kohaliku omavalitsuse üksus suutma tagada omafinantseeringut, arvestades finantsdistsipliini meetmeid seaduses määratud tingimustel.“;

46) paragrahvi 50 lõige 5 tunnistatakse kehtetuks;

47) paragrahvi 51 lõike 3 sissejuhatav lauseosa muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(3) Minister võib kehtestada määrusega:“;

48) paragrahvi 51 lõige 4 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(4) Hüvitise määrad riikliku ülesande kulude katmiseks määratakse igaks eelarveaastaks riigieelarvega.“;

49) paragrahvis 52 asendatakse sõna „riigieelarvesse“ sõnaga „riigile“;

50) paragrahvi 53 lõige 7 tunnistatakse kehtetuks;

51) paragrahvi 53¹ pealkiri ja lõige 1 muudetakse ning sõnastatakse järgmiselt:

„§ 53¹. Riigisisese projektipõhise toetuse andmine

(1) Ministeeriumi valitsemisala vahendite arvelt antava riigisisese projektipõhise toetuse andmise, sealhulgas taotlusvooru korraldamise, toetuse kasutamise ja aruandluse ning toetusena

antud vahendite või selle jäägi tagasinõudmise tingimused ja korra, kui nimetatud tingimused ja kord ei tulene muust õigusaktist, kehtestab valdkonna eest vastutav minister määrusega.“;

52) paragrahvi 53¹ täiendatakse lõikega 1¹ järgmises sõnastuses:

„(1¹) Riigisisest projektipõhist toetust antakse kooskõlas valitsemisala arengudokumentidega kulude ja investeeringute sihtfinantseerimiseks üldjuhul avatud taotlusvooru kaudu. Erandjuhul ja põhjendatult võib riigisisest projektipõhist toetust anda otsustuskorras, kui minister on kehtestanud selliste toetuste andmise põhimõtted käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud määrusega.“;

53) paragrahvi 53¹ lõikes 2 asendatakse sõnad „riigisisese toetusprogrammi“ sõnadega „riigisisese projektipõhise toetuse andmise tingimuste“;

54) seadust täiendatakse §-dega 53² ja 53³ järgmises sõnastuses:

„§ 53². Riigisisese tegevustoetuse andmine

(1) Ministril on õigus anda valitsemisala vahendite arvelt riigisisest tegevustoetust seaduses sätestatud juhul või käesolevas paragrahvis sätestatud juhul tegevusteks, mis sisalduvad valdkonna arengudokumentides. Põhiseaduslik institutsioon võib anda tegevustoetust, kui see on seotud tema ülesannete ja tegevussuundadega.

(2) Tegevustoetuse saajaks võib olla keskvalitsuse juriidiline isik, kui seaduses ei ole sätestatud teisiti. Tegevustoetust antakse saajale, lähtudes tema arengudokumentides määratud eesmärkidest ja põhikirjalistest ülesannetest.

(3) Ministeeriumi valitsemisala eelarvest tegevustoetuse jaotamise põhimõtted ja korra samal tegevusalal tegutsevatele keskvalitsuse juriidilistele isikutele, kui nimetatud põhimõtted ja kord ei tulene muust õigusaktist ja juhul kui keskvalitsuse juriidilisi isikuid, kes tegutsevad samal tegevusalal, on rohkem kui üks, kehtestab valdkonna eest vastutav minister määrusega.

(4) Käesolevas paragrahvis sätestatud ei kohaldata liikmemaksude maksmisele, mida põhiseaduslik institutsioon ja ministeeriumi valitsemisala maksab riigisisestes ja rahvusvahelistes organisatsioonides osalemise eest.

§ 53³. Riigisiseste sotsiaaltoetuste andmine

(1) Ministeeriumi valitsemisala vahendite arvelt võib füüsilistele isikutele anda käesoleva seaduse alusel riigisisest sotsiaaltoetust, mille andmine ei ole ette nähtud seaduse või muu õigusaktiga, kui see seostub valdkonna arengudokumentides sisalduva valitsemisala tegevusega ja selleks on valitsemisala eelarves vahendid ette nähtud.

(2) Riigisisese sotsiaaltoetusena käsitatakse käesolevas paragrahvis stipendiume tulumaksuseaduse § 19 lõike 7 tähenduses ja preemiaid. Preemiana ei käsitata käesoleva paragrahvi tähenduses avaliku teenistuse seaduse § 61 lõikes 5 nimetatud muutuvpalka.

(3) Ministeeriumi valitsemisala vahendite arvelt antava riigisisese sotsiaaltoetuse andmise tingimused ja korra kehtestab valdkonna eest vastutav minister määrusega.

(4) Põhiseaduslik institutsioon kehtestab sotsiaaltoetuse andmise põhimõtted ja avalikustab need oma veebilehel.“;

55) paragrahv 55 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„§ 55. Riigisisese projektipõhise toetuse ja tegevustoetuse ning välistoetuse kaasrahastamise eelarve kasutamine

(1) Riigisisese projektipõhise toetuse ja tegevustoetuse ning välistoetuse riigieelarves ette nähtud kaasrahastamise vahendite andja peab tagama, et toetuse või kaasrahastamise vahendite saaja kohustub kasutama saadud toetust või vahendeid ainult toetuse või vahendite andja määratud otstarbel ja tingimustel.

(2) Ebaseaduslik ja väärkasutatud riigiabi nõutakse tagasi konkurentsiseaduse § 42 alusel ja korras, kui Euroopa Liidu õigusest ei tulene teisiti, kohaldamata käesolevas seaduses sätestatud.

(3) Riigisisese projektipõhise toetuse saaja kohustub kandma toetuse kasutamata jäägi andjale tagasi. Jäägi tagasi kandmata jätmise korral nõuab toetuse andja selle toetuse saajalt tagasi.“;

56) seadust täiendatakse §-dega 55¹ ja 55² järgmises sõnastuses:

„§ 55¹. Riigisisese projektipõhise toetuse tagasinõudmine

(1) Riigisisese projektipõhise toetuse andja võib toetuse andmise otsuse osaliselt või täielikult kehtetuks tunnistada ja selle, lähtudes rikkumise raskusest, osaliselt või täielikult tagasi nõuda, kui selgub, et toetuse saaja:

1) on toetuse taotlemise või kasutamise korral esitanud teadlikult valeandmeid, on täitnud toetuse saamise või kasutamise seotud tingimused näiliselt ning toetuse kasutamise korral on esinenud kelmus, pettus, korruptsioon või huvide konflikt või ilmneb asjaolu, mille korral ei oleks toetuse taotlust rahuldatud;

2) ei ole täitnud toetuse väljamaksmise aluseks olevaid nõudeid;

3) ei ole täitnud toetuse saamisega seotud kohustust osaliselt või täielikult;

4) suhtes on algatatud likvideerimis- või pankrotimenetlus.

(2) Minister võib kehtestada käesoleva seaduse § 53¹ lõikes 1 nimetatud määrusega riigisisese projektipõhise toetuse tagasinõude määrad ning toetuse täpsustavad või muud tagasinõudmise alused.

(3) Riigisisese projektipõhise toetuse tagasinõudmisest võib loobuda käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud alustel, kui:

1) toetust ei ole võimalik sihipäraselt kasutada vääramatu jõu või toetuse saaja tahtest sõltumatu muu asjaolu tõttu;

2) toetuse saaja on avastanud ja teavitanud toetuse andjat esimese võimaluse korral, et talle on hüvitatud kulu, mida toetusest ei hüvitata, ning on tagastanud toetuse või selle osa toetuse andmise tingimustes sätestatud viisil;

3) tagasinõudmisele kuuluv toetuse summa on 1000 eurot või sellest väiksem, välja arvatud juhul, kui tegemist on käesoleva paragrahvi lõike 1 punktis 1 nimetatud asjaoludega.

(4) Otsuse riigisisese projektipõhise toetuse tagasinõudmise kohta võib teha projekti viimase väljamakse tegemise päevast arvates nelja aasta jooksul, kui seadus ei sätesta teisiti. Toetus tuleb tagasi maksta 60 päeva jooksul arvates sellekohase otsuse saamisest. Erandjuhul ja põhjendatult võib toetuse andja pikendada toetuse tagasimakse tähtaega toetuse saaja taotlusel ja ajatada tagasimaksmise, nõudes vajaduse korral tagatist.

(5) Kui riigisisese projektipõhise toetuse tagasimaksmise tähtpäevaks toetust tagasi ei maksta või tasaarvestata, peab toetuse saaja maksma viivist 0,06 protsenti iga toetuse tagasimaksmisega viivitatud kalendripäeva eest. Viivise arvestamine lõpeb, kui viivise summa ületab selle arvestamise aluseks oleva tagasinõutava toetuse suuruse. Toetuse tagasinõudmise

otsusega on võimalik viivist vähendada põhjendatud juhul, kuid tagada tuleb piisav kahjuhüvitis.

(6) Riigisisese projektipõhise toetuse tagasimaksmise ajatamise korral maksab toetuse saaja intressi arvates käesoleva paragrahvi lõike 4 teises lauses sätestatud tähtpäevale järgnevast päevast. Intressimäär tagastatava toetuse summa jäägilt on kuue kuu euribor, millele lisandub kolm protsenti aastas. Kuue kuu euribor arvestatakse toetuse tagasimaksmise ajatamise otsuse tegemisele eelnenud pangapäeva seisuga. Intressiarvestuse baasiks on 360-päevane periood. Negatiivse euribori korral ei kohaldata summeeritud protsendimäärasid alla ühe.

(7) Viivist ja intressi ei nõuta riigiasutuselt.

(8) Riigisisese projektipõhise toetuse tagasinõudmise otsus on täitedokument täitemenetluse seadustiku § 2 lõike 1 punkti 21 tähenduses.

§ 55². Isikuandmete töötlemine toetuse menetlemise korral

(1) Toetuse taotluse menetlemise korral käesoleva seaduse § 53¹–53³ alusel töödeldakse järgmisi isikuandmeid:

- 1) toetuse taotleja üldandmed ja arvelduskonto;
- 2) füüsilisest isikust toetuse taotleja tervise, etnilise päritolu, hariduse ja töökogemuse andmed, kui sellised andmed on toetuse andmise tingimuste kohaselt vajalikud, et tuvastada toetuse taotlemise ja saamise õigus.

(2) Toetuse taotluse menetlemise korral töödeldavaid isikuandmeid säilitatakse viis aastat arvates taotluse rahuldamata jätmise otsuse või toetuse saajale tehtud lõppmakse tegemise aasta 31. detsembrist, välja arvatud juhul, kui riigiabi reeglitest tuleneb teisiti. Isikuandmete säilitamise tähtaeg katkeb kohtumenetluse ajaks.“;

57) paragrahvi 56 lõige 1 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(1) Riigieelarvega kindlaks määratud vahendite jaotust on võimalik muuta vaid riigieelarve muutmise või lisaelarvega, kui käesolevast seadusest või riigieelarvest ei tulene teisiti.“;

58) paragrahvi 56 lõiked 2² ja 2³ muudetakse ning sõnastatakse järgmiselt:

„(2²) Ministril on õigus muuta riigieelarvega kindlaks määratud ministeeriumi valitsemisala riigiasutuste või nende gruppide eelarveid valitsemisala kulude piirmääraga vahendite kogumahtu muutmata ning tulemusvaldkonna programmi tegevuse majandusliku sisu detailset liigendust programmi tegevuse piirmääraga vahendite riigieelarves sätestatud ulatuses ja tingimustel.

(2³) Põhiseaduslikul institutsioonil on õigus muuta riigieelarvega kindlaks määratud piirmääraga vahendite käesoleva seaduse § 26 lõike 5¹ kohaselt esitatud majandusliku sisu liigendust selle kogumahtu muutmata.“;

59) paragrahvi 56 täiendatakse lõikega 2⁴ järgmises sõnastuses:

„(2⁴) Ministeerium ja põhiseaduslik institutsioon teavitavad Riigikogu rahanduskomisjoni käesoleva paragrahvi lõigete 2² ja 2³ kohaselt tehtud eelarve muudatustest ja nende põhjendustest.“;

60) paragrahvi 58 lõike 1 tekst loetakse esimeseks lauseks ja lõiget täiendatakse teise lausega järgmises sõnastuses:

„Riigieelarves nähakse ette Vabariigi Valitsuse reserv, mis moodustab kuni kolm protsenti kogu riigieelarve kulude ja investeringute kogumahust.“;

61) paragrahvi 58 täiendatakse lõikega 5 järgmises sõnastuses:

„(5) Vabariigi Valitsuse reservi kasutamata jääki ei kanta üle järgmisse eelarveaastasse.“;

62) paragrahvi 59¹ lõige 2 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(2) Ülekantud riigieelarve vahendeid võib kasutada riigieelarvega määratud otstarbeks. Ülekantavate riigieelarve vahendite tulemusvaldkondade ja programmi tegevuste vahelist jaotust ning käesoleva seaduse § 26 lõike 5¹ kohaselt esitatud administratiivse ja majandusliku sisu põhist liigendust võib ülekandmise korral muuta, kui see on seotud ministeeriumi valitsemisala riigiasutuse ning tulemusvaldkonna või programmi tegevuse ümberkorraldamise või lõpetamisega.“;

63) paragrahvi 61 lõiget 1 täiendatakse punktiga 6 järgmises sõnastuses:

„6) tagatisfondi kohustuste täitmise tagamiseks.“;

64) paragrahvi 61 lõikes 4 asendatakse tekstiosa „lõikes 7“ tekstiosaga „lõikes 4¹“;

65) paragrahvi 61 lõige 6 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(6) Vabariigi Valitsuse ja valdkonna eest vastutava ministri antava laenu intressimääraks on intress, millega riigil oleks laenulepingu sõlmimise ajal võimalik sarnastel tingimustel võlakohustusi võtta, ja sellele lisanduv täiendav riskimarginaal, mille määramisel arvestatakse selle isiku krediidiriski ja laenu tähtaega.“;

66) paragrahvi 81⁵ tekst loetakse lõikeks 1 ja sellest jäetakse välja sõna „esmakordselt“;

67) paragrahvi 81⁵ täiendatakse lõikega 2 järgmises sõnastuses:

„(2) Käesoleva seaduse 2025. aasta 1. detsembril jõustunud redaktsiooni § 58 lõiget 5 kohaldatakse esimest korda 2025. aasta riigieelarvele.“;

68) seaduse 8. peatüki 1. jagu täiendatakse §-dega 81⁶ ja 81⁷ järgmises sõnastuses:

„§ 81⁶. 2026. aasta riigieelarvega seotud erisused

(1) Käesoleva seaduse 2025. aasta 1. detsembril jõustunud redaktsiooni § 26 lõikeid 5¹ ja 8, § 56 lõikeid 1, 2² ja 2³ ning § 58 lõiget 1 kohaldatakse esimest korda 2026. aasta riigieelarvele.

(2) 2026. aasta riigieelarves planeeritakse riigisiseseid toetusi vastavalt käesoleva seaduse § 33¹ lõike 5 alusel kehtestatud määruse alusel antud ministeeriumi valitsemisala eelarvestrateegia projektile esitatud juhistele.

§ 81⁷. Riigisiseste toetuste andmisega seotud erisused

(1) Käesolevas seaduses sätestatud riigisiseseid toetusi planeeritakse käesolevas seaduses sätestatud toetuse liikide kaupa esimest korda 2027. aasta riigieelarves.

(2) Riigisiseste toetuste, mida on antud ilma käesolevast seadusest või muust õigusaktist tuleneva aluseta, ja käesoleva seaduse alusel riigisiseste toetuste andmine tuleb viia kooskõlla käesoleva seaduse 2025. aasta 1. detsembril jõustunud redaktsiooniga hiljemalt 2026. aasta 31. detsembril, välja arvatud käesoleva paragrahvi lõikes 3 sätestatud juhul.

(3) Käesoleva seaduse § 53¹ lõike 1 alusel enne 2025. aasta 1. detsembrit kehtestatud valdkonna

est vastutava ministri määruse alusel läbi viidavatele pooleli olevatele toetuste andmise menetlustele, toetuste kasutamisele ning nende aruandlusele ja kontrollile kohaldatakse käesoleva seaduse ja selle alusel kehtestatud määruse enne 2025. aasta 1. detsembrit kehtinud redaktsiooni.“;

69) seaduse normitehnilist märkust täiendatakse pärast tekstiosa „(ELT L 306, 23.11.2011, lk 41–47)“ tekstiosaga „, muudetud direktiiviga (EL) 2024/1265 (ELT L, 2024/1265, 30.04.2024)“.

§ 2. Riigieelarve seaduse muutmise seaduse muutmine

Riigieelarve seaduse muutmise seaduse (RT I, 22.12.2023), 2) § 2 lõige 2 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(2) Käesoleva seaduse § 1 punkt 3 jõustub 2025. aasta 1. detsembril.“.

§ 3. Seaduse jõustumine

Käesolev seadus jõustub 2025. aasta 1. detsembril.

Lauri Hussar
Riigikogu esimees

Tallinn, 2025

Algatab Vabariigi Valitsus 25. septembril 2025. a nr 2-6/25-01767

Vabariigi Valitsuse nimel

(allkirjastatud digitaalselt)
Heili Tõnisson
Valitsuse nõunik